

Linda,

Bij deze onze reactie op jullie vragen.

Vriendelijke groet,

Christoph Linke

Reactie ING Investico/FTM vragen inzake fossiele obligaties

Op sommige vragen kunnen wij nader ingaan, andere vragen hebben betrekking op specifieke bedrijven en/of klantdata die wij niet delen. Het is ons beleid om in de media niet op individuele klanten in te gaan omdat al onze klanten erop moeten kunnen vertrouwen dat de zaken die ze met ons doen vertrouwelijk worden behandeld.

Meer in algemene zin, zal ik hieronder een toelichting geven op ons beleid ten aanzien van dienstverlening aan bedrijven die zich (deels) bezighouden met de winning van fossiele brandstoffen.

Onze leningenportefeuille in perspectief

- ING is een wereldwijd actieve bank met diensten voor particuliere klanten in 10 landen - zoals Nederland, Duitsland en België - en zakelijke diensten in meer dan 40 landen.
- ING is vooral een leningenbank. Aan particuliere en zakelijke klanten is meer dan €600 miljard uitgeleend. Tweederde daarvan zijn hypotheek, mkb-kredieten en persoonlijke leningen.
- De rest van de leningen – circa eenderde- zijn voor grote zakelijke klanten. Daarvan is 13% voor klanten in de energiesector. Hiertoe rekenen wij klanten die olie- en gas produceren, transporten en raffineren, maar ook elektriciteitsbedrijven en projecten voor hernieuwbare energie.
- Circa 2% a 3% van het totaal - van alle ING-leningen – komt voor rekening van de olie-en gassector.
- ING maakt elk kwartaal de samenstelling van de leningenportefeuille bekend bij de presentatie van de kwartaalcijfers. Hieronder de link naar de meest recente: <https://www.ing.com/Investor-relations/Presentations/Quarterly-Results-and-conference-presentations/2022/ING-Results-Presentation-4Q2022.htm> (p.28 en p.29)
- Naast het verstrekken van leningen bemiddelt ING ook voor klanten bij het uitgeven van obligaties. In vergelijking met andere wereldwijd actieve banken is ING een van de kleinere partijen in de obligatiemarkt.

Ons klimaatbeleid & de energiesector

- In ons klimaatbeleid richten wij op die onderdelen waar wij als bank de meeste impact hebben: onze kredietverlening.
- De klimaataanpak van ING (Terra) richt zich op de negen meest CO2-intensieve sectoren in onze leningenportefeuille (luchtvaart-, staal-, cement- en scheepvaart, maar ook de financiering van woningen en commercieel vastgoed, de auto-industrie, olie & gas en elektriciteitsopwekking).
- Voor elk van deze sectoren heeft ING specifiek en wetenschappelijk onderbouwd beleid opgesteld. Dat beleid is voortdurend in ontwikkeling en volgt de wetenschappelijke inzichten

zoals vastgelegd in bijvoorbeeld de scenario's van het Internationaal Energie Agentschap (IEA).

- Deze aanpak volgen wij ook voor olie & gas en elektriciteitsopwekking. Zo wordt de gehele energie-leningenportefeuille op basis van voortschrijdend inzicht stap voor stap in lijn gebracht met het klimaatakkoord van Parijs. Wij zijn hierover met onze klanten in gesprek.
- Wij stellen doelen voor het in lijn brengen van onze financieringsportefeuille voor olie- en gaswinning (upstream) en we breiden onze aanpak steeds verder uit in de olie- en gasketen; van Upstream naar Mid- en Downstream en van bedrijfsfinanciering naar handelsfinanciering van goederenstromen (Trade & Commodity Finance = handelsfinanciering). Dat gaat dus stapsgewijs met het beschikbaar komen van data en methodes. Daarbij maakt ING gebruik van methodes als PACTA en PCAF.

ING is actief in de hele energiesector. De energiefinancieringsstrategie van ING is om drie belangrijke belangen met elkaar in balans te houden: de noodzaak om de economie koolstofarm te maken om klimaatverandering tegen te gaan, de noodzaak dat energie betaalbaar blijft voor mensen en bedrijven, en de noodzaak om de continuïteit van de energievoorziening te waarborgen.

- Om dit evenwicht na te streven in een samenleving die nog steeds afhankelijk is van fossiele brandstoffen, zien wij het als onze rol een bijdrage te leveren aan de financiering van wat de behoefte is in de wereld en tegelijkertijd de overgang naar de koolstofarme economie van de toekomst te ondersteunen. (zie ook [IEA Energy Outlook Report 2022](#))
- Dat laatste doen wij door hernieuwbare energie te financieren, maar ook door de vraag naar energie te helpen veranderen van olie & gas naar elektriciteit met behulp van bijvoorbeeld elektrische auto's.

De energiesector en nieuwe olie- & gasvelden

- In reactie op het [IEA Net Zero Emissions by 2050 scenario](#) en COP26 in Glasgow in november 2021 kondigde ING in maart 2022 als eerste grote internationale financier van de energiesector aan om geen specifieke financiering meer te verstrekken voor nieuwe 'upstream' (exploratie en winning) olie en gasvelden.
- We hebben toen ook gecommuniceerd dat dat beleid niet betekent dat we alle vormen van financiering voor deze bedrijven beëindigen.
- We balanceren ons klimaatbeleid met de behoefte aan betaalbaarheid van energie en leveringszekerheid: *"The restriction announced today refers to dedicated upstream finance (lending or capital markets) for oil & gas fields approved for development after 31 December 2021. At the same time, we will continue to provide financing to clients active in keeping oil and gas flowing, in line with efforts to keep energy secure and affordable during the low-carbon transition."*
<https://www.ing.com/Newsroom/News/ING-steps-up-renewable-energy-efforts-and-restricts-financing-of-new-oil-gas-fields.htm>

ING zet met haar aanpak keer op keer de toon in de financiële sector en we zullen nieuwe wetenschappelijk inzichten blijven integreren in ons beleid en ons beleid blijven uitbreiden naar alle relevante portefeuilles van de bank.

Vragen Investico/FTM

Volgens onze informatie was ING Bank betrokken bij het uitschrijven van 108 onderzochte obligaties, in rollen als joint lead manager, co-manager of reader (zie overzicht in bijlage). Die obligaties hebben samen een waarde van 83 miljard euro. Wilt u hierop reageren?

- Zoals boven gesteld is het ons beleid om niet in te gaan op individuele klanten.

- In het algemeen is het deelnemen aan een groep van banken die obligaties verzorgt een ondersteunende activiteit van ING. De nadruk ligt op het verstrekken van rechtstreekse leningen, meestal als onderdeel van een groep van banken.
- Bij de uitgifte van een obligatie zijn er verschillende rollen die je als bank kunt hebben (joint bookrunner, co-manager, etc). Afhankelijk daarvan is de bemoeienis met de obligatievoorwaarden groter of kleiner.
- Deze obligaties worden verkocht aan professionele beleggers die op basis van hun beleid al dan niet investeren in specifieke obligaties.
- **Als bank faciliteren wij de uitgifte van obligaties door klanten. De obligaties zelf komen niet op de balans van de bank** maar bij van de uiteindelijke koper- meestal institutionele partijen.
- **Momenteel bestaat er nog geen goede algemeen geaccepteerde methodologie om het emissie-aandeel in een specifieke obligatie aan faciliterende partijen zoals de uitgevende bank toe te wijzen. De discussie hierover is gaande en ING volgt de ontwikkeling nauwlettend.**

In maart 2022 beloofde ING expliciet te stoppen met het financieren van nieuwe olie- en gasvelden. Ook na deze belofte haalde ING nog geld op voor tien obligaties van Var Energi ASSA, Venture Global LNC Inc, Callon Petroleum, Cheniere Corpus Christi Holdings, Sabine Pass Liquefaction en Kinder Morgan. Hoe hangt het statement van ING uit maart 2022 samen met de betrokkenheid bij deze obligaties? Is die betrokkenheid volledig toe te schrijven aan het slechts uitsluiten van projectfinanciering?

- Zoals hierboven gesteld doen wij geen uitspraken over individuele klanten.
- In reactie op [het IEA Net Zero Emissions by 2050 scenario](#) en COP26 in Glasgow in november 2021 kondigde ING in maart 2022 als eerste grote internationale financier van de energiesector aan om **geen specifieke financiering** meer te verstrekken voor nieuwe 'upstream' (exploratie en winning) olie en gasvelden.
- **We hebben toen ook gecommuniceerd dat dat beleid niet betekent dat we alle vormen van financiering of dienstverlening voor deze bedrijven beëindigen.**

Indien de belofte van ING te stoppen met het financieren van nieuwe olie- en gasbedrijven enkel betrekking heeft op specifieke projectfinancieringen: uit onze analyse van 1100 fossiele bedrijfsobligaties, blijkt dat fossiele bedrijven zelden obligaties voor specifieke projecten uitschrijven. Doorgaans halen zij geld op voor 'general corporate purposes' of als werkkapitaal. Is het in dat licht geen symbolisch gebaar om slechts directe investeringen in fossiele uitbreiding uit te sluiten?

- Zoals aangeven is de voornaamste activiteit van ING het verstrekken van leningen. Obligaties zijn daarbij een, maar een beperkte, ondersteunende activiteit. Kopers van deze obligaties zijn doorgaans institutionele beleggers die dit doen op basis van hun eigen beleggingsbeleid.
- In reactie op [het IEA Net Zero Emissions by 2050 scenario](#) en COP26 in Glasgow in november 2021 kondigde ING in maart 2022 als eerste grote internationale financier van de energiesector aan om geen specifieke financiering meer te verstrekken voor nieuwe 'upstream' (exploratie en winning) olie en gasvelden.

- We hebben toen ook gecommuniceerd dat dat beleid niet betekent dat we alle vormen van financiering voor deze bedrijven beëindigen.
- Wat betreft het faciliteren van de emissie-uitstoot die aan bedrijfsobligaties zou kunnen worden gekoppeld is er op dit moment nog geen goede methodologie. ING houdt de ontwikkelingen niettemin nauwlettend in de gaten.

Var Energi zoekt in de Barentszee naar olie en gas. Ook het Noorse bedrijf Aker BP doet dat. Op verschillende momenten heeft ING Bank aangegeven niet te willen investeren in bedrijven of projecten die in het noordpoolgebied boren naar olie en gas. Toch onderschrijft de bank obligaties van beide bedrijven. Is dat niet in tegenspraak met elkaar?

- Wij zijn ons bewust van de milieurisico's bij de oliewinning in het Noordpoolgebied.
- ING verstrekt geen projectfinanciering voor on en offshore olie-of gaswinning en infrastructuur in het Noordpoolgebied.
- We hebben toen ook gecommuniceerd dat dat beleid niet betekent dat we alle vormen van financiering voor deze bedrijven beëindigen.
- <https://www.ing.com/Sustainability/Our-Stance/Oil-gas-industry.htm>

ING Bank committeert zich sinds 2021 aan de Net Zero Banking Alliance, en belooft alle 'relevante leningen' aan klanten in lijn te brengen met de Net Zero-doelstellingen van de United Nations Environment Programme. Hoe verhouden deze beloften zich tot ING's rol bij het uitschrijven van obligaties van uitbreidende fossiele bedrijven?

- Als ING ondersteunen wij de reële economie bij de transitie naar een duurzame toekomst. De maatschappij gaat over op een koolstofarme economie. Onze klanten ook, en ING ook. We financieren veel duurzame activiteiten, maar we financieren nog steeds meer activiteiten die dat niet zijn.
- In onze klimaataanpak (Terra) richten wij ons in eerste instantie op die onderdelen waar wij als bank de meeste impact hebben; onze kredietverlening.
- De klimaataanpak van ING (Terra) richt zich op de negen meest CO₂-intensieve sectoren in onze portefeuille (luchtvaart-, staal-, cement- en scheepvaart, maar ook woningen en commercieel vastgoed, de auto-industrie, olie & gas en elektriciteitsopwekking).
- Voor elk van deze sectoren heeft ING specifiek en wetenschappelijk onderbouwd beleid opgesteld. Dat beleid is voortdurend in ontwikkeling en volgt de wetenschappelijke inzichten zoals vastgelegd in bijvoorbeeld de scenario's van het Internationaal Energie Agentschap. Deze aanpak volgen wij ook voor olie & gas en elektriciteitsopwekking.
- Momenteel bestaat er nog geen goede algemeen geaccepteerde methologie om het emissie-aandeel in een specifieke obligatie aan faciliterende partijen zoals de uitgevende bank toe te wijzen. De discussie hierover is gaande en ING volgt de ontwikkeling nauwlettend.

Hoe zijn deze financieringsactiviteiten te rijmen met de [Sustainability Approach](#) van ING?

In recente jaarverslagen rapporteert de ING Bank amper over deze financiële dienstverlening aan de fossiele industrie, terwijl de bank wel uitgebreid schrijft over de 'groene financieringen' die het mogelijk maakt, bijvoorbeeld door het onderschrijven van groene obligaties. Waarom rapporteert de bank daar wel uitgebreid over, maar nauwelijks over de dienstverlening aan de expanderende fossiele industrie?

- Naast het jaarverslag publiceren wij ook ons jaarlijkse klimaatrapport. Dit jaar voor de vijfde keer. Daarin staat onze klimaataanpak mbt de negen meest CO2-intensieve sectoren in onze portefeuille (waaronder ook specifiek olie & gas) duidelijk vermeld. Inclusief de vooruitgang ten opzichte van het geïdentificeerde af te leggen klimaattraject.

[Reporting | ING](#)

- In onze meest recente jaarverslagen staan duidelijke verwijzingen naar het bestaan van deze klimaatrapportages en dat daar ook onze olie & gas sector in wordt meegenomen. Zie bijv p. 25 & 26 van het jaarverslag in 2022, en p. 35 van het jaarverslag van 2021 (waarin overigens op p.30 een stuk staat over onze stakeholder engagement mbt olie & gas in de Amazone).
- Wij zijn bezig om onze doelstellingen en rapportage over de gehele olie- en gasketen uit te breiden.

Wat de ING Bank aan het onderschrijven van fossiele obligaties verdient is uit de publieke stukken niet exact te achterhalen. De meest concrete informatie die wij in uw jaarverslag konden vinden is dat *Wholesale Banking*, het onderdeel waar de *Debt Capital Markets Group* onder valt, in 2022 een omzet van ruim 6 miljard euro behaalde, waaraan *net fee and commission income* een bijdrage van ruim 1,2 miljard euro leverde, waarmee het van de succesvolste onderdelen van de ING Groep is. Kunt u deze post in het jaarverslag verder uitsplitsen, naar bijvoorbeeld de bijdrage van *Debt Capital Markets*, daarbinnen de bijdrage de omzet die het onderschrijven van obligaties oplevert, en daarbinnen de omzet op het onderschrijven van fossiele obligaties?

- Zoals hierboven gesteld is ING vooral een leningenbank. Onze grootste (circa 80%) bron van inkomsten bestaat uit het aantrekken van spaargeld en het verstrekken van leningen.
- De inkomsten uit fee's liggen aanmerkelijk lager. Deze fees bestaan deels uit de kosten die we in rekening brengen voor het aanhouden van rekeningen door particulieren en bedrijven, beleggingsdiensten voor particulieren, advies bij fusies en overnames, het verzorgen van betalingsdiensten voor bedrijven en ook het verzorgen van leningen en obligaties voor verschillende bedrijven in diverse sectoren. Deze laatste categorie is daarbij niet de grootste bron van inkomsten. Zie ook pagina 234 van het 2022 jaarverslag.
- Ter vergelijking: alle (bruto) rente-inkomsten van ING (particulieren en bedrijven) bedroegen over 2022 circa €28 miljard en alle (bruto) fee inkomsten circa € 5 miljard. Dit staat te lezen in het gepubliceerde jaarverslag over 2022.

ING is met verschillende entiteiten betrokken bij het uitschrijven van obligaties: ING Financial Markets LLC, ING Capital LLC, ING Groep NV en ING Bank NV/London. Kunt u uitleggen waarom ING verschillende entiteiten gebruikt bij het ondersteunen van de uitgifte van obligaties?

- Ondernemingen die wereldwijd actief bestaan meestal uit verschillende juridische entiteiten. Dat heeft vaak te maken met overnames in het buitenland of wettelijke regelgeving die het verplicht stelt om een bedrijfsonderdeel in bepaalde landen op te zetten om zo te mogen deelnemen aan economische activiteiten.
- Afhankelijk van de omstandigheden worden verschillende bedrijfsonderdelen ingezet om klanten te ondersteunen.

